

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

2 An sint aliquæ poenæ impositæ à legislatore, tam Ecclesiastico, quàm
ciuili annexæ delictis ante omnem iudicis sententiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

9.6. art.3. Et in summa, verb. pena, Banes 2.8.9.12. art.2. ad 1. Et ultim. Aragon, q.41. art.3. Et q.6.2. art.3. Valent. 1.2. disp.7. q.5. part.6. q.3. prop. finem. Medina 1.2. quest. 9.6. art.4. Contra. de contract. q.7. & Corduba lib.1. quæst. 3.6. & alij ab eisdem relati. Probat Cæcian. quia lege tantum obligari quis potest ad sustinendam penam, cum pena in passione constitut, non ad agendum illam.

4. Dicendum ergo est posse legem humanam obligare ad penam tam priuatum; quam politiui subeundam ante iudicis sententiam, modò sit moderata pena, & humanae conditioni non admodum difficultis, sic teneat communiter Doctores, Valquez disp. 1.6.8. cap.1. & seqq. Castro 2. de lege pñali. c.5.8. Et seqq. Et lib.2. de iustitia heret. puniit. cap.6. & seqq. Navar. cap.23. n.7. Et cap.25. n.17. Couart. 2. part. de sponsabil. cap.6. §.10. Suar. tom.5. in 3. part. disp.3. sec.1. Et lib.5. de legibus. c.5. à n.5. Salas de legib. disp.1.5. sec.2. num.5. Bonac. disp.1. quest.1. puniit. 7. §.2. n.8. & 9. Et quidem de penis priuatiuæ est res manifesta: si enim potest Ecclesia priuare iactantotum receptione, & administratione, & communione politica, & alijs bonis, ad quæ Christianus habet ius; quare non potest res publica dominio pecuniarium priuare, & inhabiliter delinquente efficiere ad officia publica, alávme munera subeundi? De penis autem, quæ actionem requirunt, sic probro. Quia obligatio ad huiusmodi actiones penales efficiendas non excedit potestatem preceptuum res publica: si potest enim res publica ob bonum commune præcipere aliqui ieiunium, elemosynam, remigationem. Quare ergo non poterit hæc eadem præcipere in penam, ob aliquod delictum commissum?

5. Dixi posse templicam obligare suis legibus ad penam subeundam, modò sit moderata, & humanae conditioni non admodum difficultis. Nam si pena sit acerba, & nimis grauis, non est expedit illam imponere, quia pauci illam exquerentur. Sed quod communitati expeditas non est, non potest præcipi a legislatore. Ergo.

Ex hac doctrina sit non posse legislatorem obligare delinqüentem ipso facto ad aliquam actionem efficiendam, ex qua grauerit eius vita, fama, & honor pericliter, quia non est obligatio naturæ humanae accommodata, neque rectæ gubernationi conueniens, & ita docet Salas disp.1.5. sec.1. specialiter n.37. Suarez de legib. lib.5. cap.5. n.12. & 16. fine.

6. Neque obstant argumenta contraria.

Ad primum pro sacerdoti Sori respondeo negando sola criminaria publica posse prohibeti a republica, quia etiam secretaria obstant rectæ gubernationi; gubernator enim ciuitatis non solum larcinia, & quelibet alia crimina publica, sed secretaria præcauere debet. Nullus autem aprior modus præcauendi esse potest, quam impositione pena. Poterit ergo poenam per legem imponere.

Ad primam & secundam confirmationem dico probare optimè penas Ecclesiasticas, præcipue censuras, aptius & frequenter ipso facto imponi posse, non tamen probare aliquas penas non posse tam a iudice Ecclesiastico, quam civili imponi, si causa exigat.

Ad secundum concedo exequi penam, secundum quod importat actionem, esse officium iudicis, & sine intereuertu iudicis ex qui non posse: at cum iudex, seu legislator delicto annexat penam, officium iudicis exercet, ipse reus, si minister iudicis in se ipsum penam exequitur. At quia haec execuicio non est forensis, & iudicialis, sed secreta, & in foto conscientiae, ideo non requirit alios testes, & accusatores præter ipsum delinquentem, ipse enim sibi ipsi est accusator, testis, & minister, qui penam imponit, quando penam actionem eius requirit.

Ad fundamentum Cæciani faciliter soluto. Nam etiam si demus penam in passione constitere, obligari qui poterit ad agendum actionem, ex qua talis passio, seu pena oritur. Quod necessariò dicendum est post latram sententiam condemnatoriam, quia quis condemnatur ad solutionem pecunia, vel ad pergendum in exilium. Adde penam dici optimè posse quamlibet actionem grauem, & molestam naturæ.

P V N C T Y M II.

An sint aliqua penæ impositæ a legislatore tam Ecclesiastico, quam civili annexæ delictis ante omnem iudicis sententiam.

1. Censura excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & irregularitatis pena sive incurritur.

2. Irritatio actus, & inhabilitas ad illum sapientia est non ut pena, sed ut forma: aliquando inducitur ut pena, & quando hoc contingit.

3. Pena conditionalis ante iudicis sententiam obligat.

4. An admittas ad collegium, in quo est statuum, si tale delictum committas, privilegium prætetur, maneat ipso iure priuatus.

5. Proponitur communis sententia nullam penam præter omnia.

sunt, & irregularitatem reo imponi ante sententiam.

6. Pœna ad sui executionem postulantes actionem non contrahunt ante sententiam saltem declaratoriam.

7. Pœna impedites ius querendū ab eis sententia contrahuntur.

8. Ferè nulla est pœna priuans iure questo, que ante sententiam declaratoriam contrahatur.

9. Exceptienda est pœna, quæ coningue incepsus debiti petiuntur.

10. Objicitur aliquis aduersus supradicta.

11. Satisfit supradicti obiectiobus.

12. Firmatur conclusio probabile esse nullam pœnam, quæ proprieta, sit, contrahabili ab eis sententia criminalis declaratoria, exceptis censuris, & irregularitate.

13. Satisfit quidam obiectiobus.

I. Grauissima est hæc difficultas, ad cuius decisionem aliquæ praemissa sunt, in quibus ferè omnes Doctores conueniunt.

Primo conueniunt Doctores censuras excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & irregularitatis pœnam ipso facta, nul a expectata iudicis sententia, tæpe incutit, ex cap. si quis suadet, 17. q.4. & ex toto rite, de sent. excusam. Et hominid. & tradit ipsemet Sotus 1. de iust. q.6. art.6. concil.2. Salas plures referunt disp.1.5. de legib. sec.2. n.29. vers. inhabilitas. Sanch. lib.9. de mar. disp.30. n.1. Et 2. Salas de legib. lib.5. cap.5. Ratio præcipua est, quia ita est viu receptum, & quia conueniens erat, ut Ecclesia, quæ spiritualem subditorum profectum spectat aliquas penas haberet, quibus à contrahendis delictis, quantumcumque occulitis, aceret.

2. Secundo conueniunt Doctores saepe induci annulationem actus, & inhabilitatem ad illum, non ut penam sed ut formam quæ ratione matrimonio clandestino sine patroche, & testibus requistis à Trident. celebrata, redditur nulla, alienatio rerum Ecclesie sine debita solemnitate, testamentum minus solemniter, contractus pupilli sine consensu tutoris, & alia innumeræ, quæ penas non sunt, sed solempnitatis à iure requisitas. Aliquanto vero annulation actus inducitur in penam delicti committi, qualiter in omnium sententiæ inducitur ei, qui cognovit, consanguineum uxoris intra secundum gradum, ne scilicet habilis sit ad contrahendum, nisi ex dispensatione Pontificis, & si est coniugarius, ne possit debitum petere, ex cap. transmissa, de eo qui cognovit consanguineum uxoris. Item si aliquis coniugatus sub fide data matrimonio contrahendo, cum aliqua adulterium commisi, inhabilis reditur morte vxore ad contrahendum, ex cap. super hoc, cap. significasti, cap. fin. de eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium, quæ penas nulla spectata iudicis sententia contrahuntur, ut teneat omnes Doctores. Ut autem sciatur, quando inhabilitas apponitur, ut penas, quando non? Attenderendum est, an imponatur ob punitionem, & detractionem aliquor delicti, alia non erit pena, textus in cap. panitia, de penitentia diffinit. 3. & tunc cessante delicto, eschabit & pena, & inhabilitas: si non ob punitionem delicti, sed ob bonum regnum, & fraudes præcauendas apponatur inhabilitas, qualis est in matrimonio clandestino, & intra gradus prohibitos, in alienatione rerum Ecclesiasticarum, in contractibus, in quibus forma non sevatur, tunc non est pena, neque requirit iudicis sententiam, sed eo ipso actus est nullus, & iritus, ut probat Matienzo lib.5. recopil. tit.4. l.1. gloss. 10. num.3.5. & Azeuedo eodem lib. tit.1. l.1. n.13. Thom. Sanchez alios referens lib.3. de mar. disp.4. n.9. Salas disp.1.6. sec.2. Farinac. 2. part. fragment. crim. vbi de lege, n.160. pag. 203.

3. Tertiò conueniunt Doctores penam conditionalem, seu legem sub conditione possumus obligare ante iudicis sententiam, quia haec non est pena, sed conditio, sub qua aliquid conceditur. Item in cap. fin. q. si quis verò, de clandestina dispensatione, declaratur illegitimi filii nati ex matrimonio clavis destino invalido: ut pœnas deficit conditio requiratur, ut filii nati ex matrimonio legitimi essent, & ita tradit Sanc. lib.3. de mar. disp.5. n.8. Et lib.8. disp.1. n.77. Valent. 1.2. disp.7. quæst. 5. punct. 6. §.3. Suarez lib.5. de legibus. c.6. n.10. Clavis regia lib. 3. cap. 9. Bonacina disp. 2. quest. 1. punct. 7. num. 24. Idem contingit in legatis sub conditione & formis, quæ non implenta cesat legatum, ut si femine relinquatur legatum sub conditione se castæ virerit, et ut pœnas, nullum modo retinet in conscientia legatum potest, sed debet ad hæc dies transmittere, quia ibi non pœnatur legato pœnam fornicationis, sed quia conditionem, sub qua fuit concessum, non impleurit: sic Molin. tom. 1. de inst. tract. 2. disp. 96. fine. Th. Sanch. innumeratos referens lib.7. de mar. disp. 91. n.1. Et 5. Valq. p.1. disp. 173. c.3. Valent. 1.2. disp. 6. q.5. punct. 6. vers. item intelligendum est. Bonac. de legib. disp. 1. q. 1. punct. 7. §. 2. n. 2. Salas

de

de legibus, disput. 15. sect. 3. circa finem. Stater lib. 5. de legib.

cap. 10.

4. Hinc inferitur quid dicendum sit de eo, qui admissus est ad aliquod collegium, in quo est statutum, si tale delictum committeret priuilegium collegij priuatur, & obligetur restituere quodquid a collegio accepit: an, inquam obligatus sit in conscientia a collegio defestare, & ea omnia, quae accepit, nulla ex parte sententia restituatur? docet Syrus in clavis regia, lib. 3. cap. 9. Sous lib. 1. de iust. quest. 6. art. 6. ad 4. Reginald, lib. 11. num. 276. quia videtur priuilegium, & alia bona collegij sub conditione concedi, & sub ea ab ingredientibus accepta.

Ceterum plures Doctores defendant, hanc priuationem penam propriè esse, ac proinde non incurri ante iudicis sententiam, & delicti probationem, sic Molin, tract. 2. de iust. disput. 9. 6. circa finem. Nauar. cap. 13. n. 63. Azor lib. 5. cap. 8. quod. vlt. Valquez 11. tom. 2. disp. 175. cap. 1. reputat probabile bonum, disp. 1. de l. gibis, quest. 1. punct. 7. q. 2. num. 26. Moneor, quia recipio in collegio videretur aboluere, & non conditionaliter, ita quia illa est propriè penas, quae priuilegium iam acquisitus, non quae priuat acquirendis, ut bene dixit Sanchez lib. de matrimon. disput. 21. num. 77. ad fin. sed penas propriè dicta non incurritur ante sententiam, ut dicemus. Ego.

Ego vero dicendum existimo, ex consuetudine, & vsa hoc eis colligendum, negari enim non posset sub hac conditione ut posse in collegium admitti, & priuilegia collegij concedi, dum à delicto abstineris, sicut concedunt legatum vxori sub conditione, si causa vixerit, & in talis renuntiare debes collegio, & restituere, quae ab illo accepisti, quia non priuatis iure tibi integrè concessio, sed concessio sub conditione, quia non seruata erat. At si in collegium absolute fuitis admisis, neque claris, & explessis verbis, tibi declaratum est sub illa conditione admitti, obligandus non es renuntiare collegio, neque restituere, quae ab illo accepisti, quousque sententia declaratoria latenter intercederet, quia ei propriè pena, & ad eius executionem, ut diximus, haec sententia requiritur.

5. His ergo positis, est difficultas, an de facto sint aliqua penae annexæ delictis, nulla expectata iudicis sententia?

Rationem dubitandi feci communis sententia Doctorum assertum nullam penam reo imponi absque sententia iudicis pater censitas, & irregulatatem, quia hoc non videtur necessarium ad rectam republike gubernationem: & quia alias sepe obligatur reus ad manifestandum proprium delictum exequendo penam: ita docuit D. Thomas communiter recepus. 1. 1. quest. 61. art. 3. in corpore. Et ad 3. Et glossa in cap. fraternis, verbo cum argumento. Et quest. 2. Sanchez dicente omnium Theologorum, & iuriis variisque professorum, tom. 1. de matrimon. lib. 3. disp. 1. num. 2. Et lib. 3. disp. 1. num. 2. Anton. Gomez 3. Variarum, cap. 14. n. 3. Didacus Peretz ad leg. fin. verbo que en ellas cayerre, r. 1. 3. lib. 2. ordinaria, regi. Molin, tom. 1. de iust. tract. 2. disp. 176. 6. illud.

6. Pio resolutione retuvanda est in memoriam distinctione supra positi de penis, quae actionem ad sui executionem requirunt, & de penis, que nullam actionem expostulat.

Dico ergo primò, si sermo sit de penis, quae actionem ad sui executionem requirunt, non video vilam esse, quae taliter delicto ancora sit, ut absque sententia iudicis saltem declaratoria criminis incurrit: & in hoc casu communis sententia amplecenda est, quam tenet ultra Doctores super relatos Salas 11. 15. de legibus, sect. 3. n. 49. vbi dicit leges nostri regni obligantes tenui solvere peccata ante sententiam, qualis videatur esse lex 2. tit. 9. Et lex 4. tit. 4. Et lex 30. tit. 15. Et lex 15. tit. 21. lib. 2. ordinaria, regulæ, non esse consuetudine recepta, ut ante sententiam saltem declaratoria criminis teos adstringant. In iure autem ciuil, vel canonico, nulla est lex, quae ad huiusmodi penas ante sententiam obliget, sic Suar. lib. 5. c. 7. n. 6. & pluribus aliis exhortat Farinae. 2. part. fragm. vbi de lege, n. 157. pag. 102.

7. Quod si de penis priuatius loquamur, aduerendum est, esse in duplice differentia. Aliz. quae impeditum translationem dominij, seu iuris acquirendi: aliz, quae priuata iure quiescit, seu incepto possidet, & haec ultima penæ propriæ sunt, ut bene circa finem. si de penis, quae impeditum ius acquirendum, loquamur.

Dicendum est secundò, plures esse in iure tam canonico, quam ciuil, quae absque iudicis sententia contrahontur: cum enim respublica suorum honorum dominia sit, iustissime potest volle ea donare his, qui leges eius non obseruant: sic recipiente beneficium parochiale sine sacerdotio, si intra annum non ordinetur sua culpa, illud dimittere obligatur, ex capitulo canonico de elect. in 6. ibi, si intra idem tempus promotus non fuerit, Eccl. classis sibi commissa, nulla etiam præmissa monitione, si pra. sen-

tis constitutionis autoritate priuatus. Idem dicendum est de Episcopis, qui intrasex menses à confirmatione sua non confirantur, priuantur enim Episcopatibus adeptis, quia sub tacita conditione illis sunt concessi, habetur in Trident. sect. 23. cap. 1. de reformat. Idem est de beneficiariis non residentibus in suis Ecclesiis, qui pro rata absentia fructus non faciunt suos, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non sequuta, illos detinere possunt, ut habent in Trident. sect. 23. cap. 1. de reformat.

Idem de beneficiariis non recitantibus Horas canonicas in ex motu proprii Pij V. incipiente, ex proximo Lateranensi Concilio Roma edito anno 1571. 12. Kalend. Octobris, & referetur à Nauaro cap. 2. n. 12. non faciunt fructus suos, sed tenentur pro rata illos restituere, si accepint, quia sub hac conditione illis dati sunt. Item sect. 22. cap. 4. de reformat. priuantur Canonici voce activa in Capitulo, si in factis non existant, & in Clementi, ut is qui, de atua, & qualitate, priuantur præbendati voce activa in Capitulo, si intra annum non receperint ordinem suis præbendis annexum. Hoc tamen dubium est, si adiit in factis; existim enim esse fatis probable requiri sententiam, quia priuantur iure quiesco. Item consequentes secundum beneficium incompatible cum primo, ipso iure illo priuantur, & redduntur ineligibilis, si non dimiserint: ex cap. 1. cum singula, de præbend. in 6. Et ibi glossa. Et idem est de inhabilitate ad maximum imposita coniugi, qui uxori interficit, ut concubinaria ducat, vel sui promissione futuri coniugij cum illa tem habeat, ex cap. 1. cap. si per eo, cap. significasti, de eo, qui duxit in maximum, quam poluit per adulterium.

8. Verum si de penis priuatis iure quiesco loquamur,

Dicendum est tertio, satis probabile esse fidei nullam esse penam, quæ iudicis sententiam non requirit ad sui plenam executionem, quantumvis lex dicat, ipso facto, vel ante declarationem: quia semper debet intelligi ante declarationem penam, & non ante declarationem delicti. Moneor, quia in penis semper est benignior interpretatione facienda, regul. in penis, de regulis iuris in 6. Præterea, quia haec iuri priuantur ipso iure bonis possitis de iure commissi criminis, ex cap. 1. cum secundum leges, de haret. in 6. & ramen non tenent bona filio tradere, & contractus, & alienaciones facta ab ipsis validæ sunt, ut communis tenet sententia. Ergo bene inferitur penam non integrè incurri. Item simoniaci spoliantur beneficis, & inhabiles redditus ad alia obtinenda, ex Trident. sect. 24. cap. 18. de reformat. & ex constit. Pij I V. aduersus committentes simoniam, & tamen non obligantur renuntiare beneficij, alias obligantur factæ ad manifestandum se ipsis, vel ad patiendum gravem necessitatem. Ergo signum est priuationem tituli non esse delicto annexam, alias priuato non licet sacramenta ministrare, & alia iura, & monia, quæ ratione beneficij conceduntur, exercere, neque fructus beneficij recipere. Ergo in his penis priuatis iure quiesco, expectanda est sententia declaratoria criminis, ut integrè incurritur, sic Emanuel Saa. verbo lex, n. 11. Petri lib. 2. ordin. regi. tit. 9. lib. 2. Couart. 2. p. sponsalium, cap. 6. 8. n. 8. Et 10. Valquez de legibus, disp. 178 cap. 4. n. 15. Castro lib. 2. de iusta haver. punis. cap. 9. Lefflur lib. 2. de iust. cap. 29. dub. 8. cap. 34. dub. 34. Et cap. 35. dub. 26. Et 27. Salas de legibus, disp. 1. n. 4. 6. Sanchez lib. 3. de matrimon. disp. 3. n. num. 5. Et seqq. Et lib. 3. disp. 3. num. 4. vbi dicit, communissimum Doctorum axioma esse, penam non debet ante iudicis sententiam saltem declaratoria criminis: immo quamvis textus dicant incurri absque alia declaratione, intelligi debent de declaratione penæ. Vnde adhuc desideratur declaratio criminis facti per iudicis sententiam, ut sustinet verius opinio, quam refert Couart. 4. leter. 2. part. cap. 6. 9. 8. n. 10. servit terio, atque in strictioribus legis verbis docent hoc ipsum Azeudo lib. 5. recipilat. tit. 18. lib. 5. num. 11. & ibi Matienzo glossa 1. n. 4. cum enim illa lex dicat haec verba, porro meo echo, sic proceder à ello, ni para ello otro conociimiento de causa, ni otra sententia, ni declaracion alguna ayan perdido las mecedurias; dicunt adhuc ex quilibet sententiam: quare Molin, tom. 1. de iust. tract. 2. disp. 96. fol. 59r. docet exigi verbo legislatoris luci clariora explicatio ipsius mentem esse, nullam desiderari sententiam. Haec Sanchez. Et aduertendum est ex eius sententia lib. 3. de matrimon. disp. 5. fine, illam dici penam, quæ eff priuatio iuris quiesco, seu incipientis possideri, non acquirendi.

9. Dixi fere nullam esse penam, ut excepitem penam, que coniuges incestuosi priuantur debiti petitione, nulla expectata iudicis sententia, etiam declaratoria criminis: ut testatur de communis sententia Sanchez lib. 9. de matrimon. disput. 30. num. 2. quia in hac penâ, sicut in pena excommunicationis, suspensionis, interdicti, & irregulatatis, præxis, & viuis obtinuit ligari delinquentes nulla expectata sententia.

10. Sed aduersus supradicta objici posset primò textus in 2. pro human. de homicid. in 6. vbi occidentes alios per affassios qui subiecti erant dominis temporalibus, priuantur officio, & beneficio ipso facto, taliter, quod liberè alii possint conferri.

Sed

DE
ASTRO
PALAO
TONI

Sed hic textus nihil contra nos virget: nam ibi adduntur verba, quæ clare indicant sententiam judicis; sicut enim textus, postquam probabilis considerit argumentum aliquum tam exercitabile factus commissum, quæ verba ad notitiam publicam, & judicialiem debent referri. Quapropter quoque in iudicio constet de tali delicto, non videtur priuatus officiis, & beneficiis: & ita sententia Sua, lib. 5. de legibus, cap. 8. n. 15. cum Felino in c. de fidei inform. n. 9. Vasquez disp. 166. cap. 4. cum Syluch, verbo afflatus, in fine, Sot. 1. de iustit. quæst. 6. art. 6. ad 8. Salas de legibus, disp. 15. sect. 2. num. 30. vers. osta.

Secundo adducitur textus in extrahaganti Ambitione, de rebus Ecclesiæ non alienando, vbi Pralati inferiores, & Recktores Ecclesiæ aliam bona suorum beneficiorum contra praescriptum illius legis, priuant ipso facto beneficii per hæc verba: priuati exsiliis ipso facto, & ab eo alia declaratione in ea conseruantur. Si ergo ad vacationem opus esset sententia declaratoria criminis, iam verba legis vera, & effectiva non efficiunt enim vacationem abesse alia declaratione: & ita sententia Sua, cum Cate, Naorat, & Coi dub. lib. 5. de legib. cap. 8. n. 14. Sed adduc illas penas non esse vobis recipias.

Tertio adducitur constitutio Pij V. aduersus committentes simoniam confidentiam, quam referunt Nauar. c. 23. n. 110. vbi simoniacos confidentiales priuat beneficiis obtentis, ipso facto; quod autem non requiratur sententia declaratoria criminis, docet idem Nauar. & Suarez (supradicto loco de leg. n. 16. retractans sententiam, quam docuerat tom. 1. de relig. lib. 4. vers. nonas decim. cap. 4. in fine) Et mouere, quia Pontifex intendit hac constitutione præcludere viam committendi tale delictum spe subterfugiendi iudicium, quod patet ex illis verbis ultimi dictæ constitutionis. Sed ne quisquam vanam fiduciam fruens, non intendendit contra se iudicari in crimen perseveret, utique hoc malum gravioris censura fittole usquequaque prohibetur; omnes, & singulos, &c. & quidquid tale admiserint in futurum omnibus beneficiis, & officiis, &c. præsentium auctoritate priuamus, & ad futurum inhabiles decernimus. & in iuri subsidium excommunicationis sententia innodamus. Si autem haec pœna non contraheretur, utique crimen est declaratum, iam fiducia vanæ fictio iudicium contra se non esse intendendum, in crimen perseverare posset, quod est contra mentem Pontificis. Verum non credo hanc constitutionem quoad penam priuationis beneficiorum, & inhabilitatem ad alia contrahiri ante sententiam declaratoriai criminis, quia sufficiens fuisse intentioni Pontificis, si delinqens à die commissi criminis obnoxios priuationis manet, neque aliud expostulatur, quam declaratio delicti, ut priuatus exsiliatur. Et ita interpretanda est lex Bonifacii VIII. quam confirmavit Gregor. XII. priuatis beneficiis obtentis, recipientes in curia aliquip pro gratia, & iuria, eodemque modo debemus explicare Trident. sess. 24. cap. 18. de reforma, priuatis beneficiis aucta obtentis examinatores, simonia in examine committentes, ut scilicet absoluvi non possint à peccato simonie, nisi dimissi beneficiis, quæ quomodo cuncte antea obtinebant, subintelligatur, si fuerit eorum crimen declaratum, sic Salas de leg. disp. 15. sect. 2. num. 3r. Lexius lib. 2. de iustit. cap. 35. dub. 26. n. 147. & generaliter nullam legem erit in beneficiis incurri ante sententiam declaratoriai criminis, etiam si dicatur ipso facto, nulla declaratione præmissa docet Vasq. disp. 168. cap. 4. Coutar. 2. p. de sponsalibus, cap. 6. § 8. n. 8. Eman. Saa verbo pena, n. 1 Sanchez lib. 6. de matr. disp. 53. num. 1. Molia. tom. 1. de iustit. trac. 2. disp. 96. pag. 390. & alii ab eisdem relati.

Quarto obiectum potest pena inhabilitationis vocis actiuæ, vel passiuæ ad aliquam cathedralm, officium, vel beneficium; sive enim ob crimen commissum priuatus qui potest esse eligendi. cap. cùm inter. de electione, cap. 1. de postul. Pralatorum, cap. cùm in cunctis, & elect. cap. quia diversitatem, de concessione proband. cap. fin. de excessibus Pralatorum, cap. unico. § 1. ne sede vacante in 6. Et in multis vniuersitatibus sicut ipso iure inhabiles ad cathedralis obtinentas, qui aliquos suffragatores corrupti, vel cum aliis competitoribus pactum fecerint de cessione facienda in oppositione, ut ipsi etiam vicinum in alia oppositione, cedant, Item quia ipsi corrupti inhabiles sunt exspectata sententia sunt: quod confat ex statutis huius Salmanticensis vniuersitatis tit. 3. à n. 4. & seqq. principiis 20. 21. 22. & de vniuersitate Complutensi tenuit Vasquez lib. 5. cap. 168. cap. 6. Suarez lib. 5. cap. 9. a num. 7.

V. Verum supradicti textus non satis probant & concedo edam priuationem, quæ incurrit per censuras: hanc vim habere; fecus vero priuationem: quæ ratione delicti imponitur. Et supradicti textus ligatis censura loquuntur. Idem debet censura esse denunciata: vi, non solùm vobis, sed etiam potestate eligendi quis præmeturat si censura eligendum adstringit, etiam si occulta sit, readi eius electionem passuum nullam & cap. postulatio in principe clerico excommunicato, ministr. Solam cap. cunctis in cunctis, & elect. potest in gerente difficultatem quia ibi priuatur Canonici potest esse eligendi, si eligant scientem, indignum. Sed non habemus etiæ argumentum ad negandum requiri prius sententiam declaratoriai criminis; immo porro nobis fauit communis regula de censis, quæ temperande sunt, quoad

fieri possit: cum autem haec sit propria pena, quia prius iuste quæsto, scilicet potestate iam habita prius eligendi, censura probabile requiri sententiam declaratoriai criminis. Et idem censio de supradictis statutis, vnuerit autem priuabitus voce actua, & passiva ad aliquam electionem. Nam licet dicant, ipso facto inhabiles sint, debent tamen temperari facta per iudicem declaratione: tenet hanc sententiam Sotus lib. 1. de iustit. quæst. 6. art. 6. ad 4. & lib. 4. quæst. 6. art. 3. ad finem. Lodelma 2. p. 4. q. 18. art. 2. conclus. 2. Eman. Saa verbo lex. num. 11. & verbo pena, num. 1. in veraque editione. Thom. Sanch. lib. 9. de matrimon. disp. 30. n. 1. & lib. 2. in Decal. cap. 22. n. 19. & Molin. tom. I. de iustit. trac. 2. disp. 99. pag. 591.

Ex his ergo confat latius probabile esse ultra censuras, & irregularitatem, nullam, aliam penam contrahiri ipso facto ante sententiam declaratoriai criminis. Si de propria pena loquamur, quod est priuatio alicuius iuriis quæsti, seu incepit possideri; etiam si lex, aut statutum dicat contrahi ipso facto, ab eo quia alia declaratione, & processu; quia ita haber praxis. & vobis, & pluribus exortat ultra allegatos supra Prosper. Fair. 2. p. fragment. crimin. n. 157. & n. 164. pag. mibi 202. & 203. Quod in tantum verum est, ut nullo modo possit talis pena mandari executioni, nisi declaratoria intercedat. Ad quam declaratoria faciendum citatio partis requiri, ut testatur Iulius Clitus in præt. § fin. quæst. 31. num. 3. vers. item aude. Cardin. Tulus in verbo, declaratio, concluſ. 98. num. 6. Farinacius super num. 167. & num. 168. plures refertur docet ab hac declaratoria dicta appellationem.

Sed obiectus. Ergo fructu apponuntur in lege penali verba ipso facto, & ab eo alia declaratione, si pena non contrahitur commissi delicto, sed expectanda est iudicis sententia, neque differentia vobis erit inter le gen. statuente penam ipso facto, & legem statuente penam ferendam; sed omnis lex penaliter dicitur esse de pena ferenda & non lata.

Respondeo negando alium pum; cum enim pena ipso facto à legie imponatur, non requiri sententiam condamnationis, suffici declaratoria criminis, fecus vero est in sententia ferenda. Secundo omnes actus, qui post commissum delictum sunt, venient irritandi, si irritabiles sint: quare si ipso facto ob delictum priuatio officio, ben. factio, vel bonis, teneris post sententiam fructus restituere sicut perenni, & si alienaueri, potest resiliendi contractus, si in damnou sibi celebratus fuerit, quia omnia transirent cum illo onere. Tertio hæredes possunt conveni ad perfolendum pecuniam realem, quam debet defundens, quia transi res ad illos cum illo onere. Secus vero est in pecuniis ferendis, ut latius dicemus, cum de confisatione bonorum sermo habeatur. Ratio omnium est, quia lex, quæ pecuniam imponit ipso facto, priuata quantum est de se delinquentes bonis, sub conditione tamen, quod delictum declaratur: quare non indiget, ut index sententiam ferat de priuatione, sed de declaratione delicti. At lex quæ imponit pecuniam ferendam, non priuata, sed remitterit iudicis, ut priuet. Ergo est clara differentia inter vnam, & aliam legem: & ita explicat, & pluribus exortat Salas disp. 1. de leg. fin. 3. sub num. 47. Thom. Sanch. lib. 2. in Decal. cap. 22. n. 21. Bonacina disp. 1. de leg. q. 1. punt. 7. § 2. n. 8. Vasq. disp. 170. cap. 4. Molin. tom. I. de iustit. trac. 2. disp. 95. Grafis 1. p. deci. lib. 2. cap. II. n. 26. & 29. & seq. Henriquez lib. 13. cap. 56. num. 2. litt. N. in com. Sayras in clavi regia, lib. 3. cap. 9. Anton. Gom. 3. var. cap. vlt. num. 2.

P V N C T V M III.

An pena apposita ex mutno contrahentium consensu debeatur ante sententiam iudicis.

1. Si expressè ad id se obligari, debet.

2. Cum non est haec expressa obligatio ex solo contractu, prima sententia affirmat debet in conscientia.

3. Secunda dicitur debet, cau quo ab alio peratu.

4. Tertia quam approbo probabilitorem, defendit non esse debet.

5. Infurta dari posse prescriptionem pena conditionalis.

6. Solvuntur rationes prima & secunda sententia.

I. Oquinum de pena appositione non reprobata per extum in cap. gemma, de sponsal, sed de pena, ad cuius solutionem licet possunt contrahentes se obligare.

Et quidem cum omnis haec obligatio ex intentione contrahentium pendere debet: si ipsi se expressè obligauerint ad solvendum penam ante iudicem sententiam, immo etiam, antequam ab alio petatur, dicendum est obligatos manere, sic sententia Suarez lib. 5. de leg. cap. 6. num. 9. & alii statim refendi.

Difficultas autem est, quando non exprimitur hanc obligationem, sed solum dicunt se obligare statu contractui, quod si reliquisti, solutus esse valera penam: an rite, inquam, pena debeatur in conscientia?

2. Triplex est sententia.

Prima